

Jearaldagaide vástideapmi

GUODDALEAPMI

Guoddaleaddji lea vuoigatvuođakánslerii 8.2.2022 čujuhan guoddaleamis kritiseren Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáža (EJB-guovddáš) meannudeami. Guoddaleamis kritiserejuvvo dat, ahte geaidnogalbbat eai leat álot sámegillii sápmelaččaid ruovttuguovllus. Guoddaleaddji muitala ahte lea jearran EJB-guovddážis rávvaga šleađgapoasttain, muhto son ii leat iežas guoddaleami mielde ožžon makkárga vástádusa 14.11.2021 sáddejuvvon jearaldahkii.

ČIELGGADEAPMI

Lappi ealáhus-, johtolat- ja birasguovddáš lea addán das bivdojuvvon čielggadeami 31.5.2022. Čielggadeapmi sáddejuvvo guoddaleaddjái dán mearrádusa mielddusin.

MEARRÁDUS

Áššis ožžojuvvon čielggadeapmi

EJB-guovddáža čielggadeami muitaluvo sámi giellalága gáibádusa čuovvumis ja gávnnahuvo earret eará, ahte johtolatstivrenrusttegiid geavaheamis addojuvvon stáhtaráđi ásahusa (379/2020) 29 § mielde johtolatmearkkas geavahuvvon teaksta lea guovttegielat gielddas guovttegielat, gieldda eanetlogu giella bajimussan. Sápmelaččaid ruovttuguovllus leahkki johtolatmearkkas geavahuvo suomagiela lassin sámegiella. Čielggadeami mielde EJB-guovddáš meannuda sápmelaččaid ruovttuguovllus dán stáhtaráđi ásahusa mielde. Juos meannudeamis

sáhtta čájehit váilevašvuodaid, Lappi EJB-guovddáš divvu váilevašvuodaid ásahusa mielddasážžan dalán go lea ožžon dain dieđu.

Čielggadeami gávnnavuvvo ain, ahte buot eatnangeainnuid guoras leahkki johtolatstivrenrustegat eai leat Lappi EJB-guovddáža ovddasvástádusas. Oassi dain, earret eará geaidnonamagalbbat, leat gielddaid ovddasvástádussan.

Jearaldagaide vástideami oasil čielggadeamis gávnnavuvvo, ahte áššehasaid jearaldagaide vástideapmi lea EJB-guovddážiid johtolat- ja infrastruktuva -ovddasvástádussurggiin čohkkejuvvo Pirkanmaa EJB-guovddáži. Áššehasbálvalanguovddáža áššedovdit leat skuvlejuvvo vástidit dábálamos áššehasain boahhti jearaldagaide. Juos lea dárbu, áššehasbálvalanguovddážiis váldet šleađgapoasttain oktavuoda áššis doaibmaválddalaš EJB-guovddáža áššedovdái lassedieđuid bivdima várás.

Guoddaleaddji vuosttas oktavuodaváldin lei boahčan Lappi EJB-guovddáža girjenkantuvrii 18.10.2021. girjenkantuvrras diehtu lei sirdojuvvo Johtolaga čohkkejuvvo áššehasbálvalanguovddáži, gos guoddaleaddjái lei vástiduvvo 22.10.2021 ja sus bivde lassedieđuid su váilevažžan adnin oahpistanmearkkain. Seammás sutnje lei almmuhuvvo, ahte EJB-guovddáš ráhkadahtta ja ásaha ieš alitvuđot oahpistanmearkkaid eatnangeainnuid guoraide, muhto bálvalančuozáhatoahpistanmearkkaide ohccojuvvo EJB-guovddážiis lohpi, ja lobi hálddašeaddji ráhkadahtta ja cegge mearkkaid lohpearrádusa mielde. Guoddaleaddji lei vástidan 24.10.2021. Čohkkejuvvo áššehasbálvalusas lei vástiduvvo guoddaleaddjái 2.11.2021 ja almmuhuvvo earret eará, ahte gieldda dahká evttohusa vilgesvuđot oahpistanmearkkain stáhta eatnangeainnuide ja EJB-guovddáš ásaha mearkkaid dárbbu mielde.

Guoddaleaddji lei sádden ođđa dieđu 4.11.2021. Dasa lei vástiduvvo čuovvovaš beaivve, ja bivdojuvvo guoddaleaddji telefonnummir. Guoddaleaddji lei vástidan ahte dikšu ášši millosit šleađgapoasttain, go son ii beasa virgeáiggi siste vástidit telefodnii. Dieđut ledje lonohallon lasi vel skábmamánu álggobealde. Guoddaleaddji lei jearran manjimuš 14.11.2021 sádden dieđustis, ahte “juos loahpas EJB-guovddážiis lea ovddasvástádus fuolahit giellaveršuvnnain, livččiigo vejolaš fuolahit galbbaid ortnegii?”. EJB-guovddáža áššedovdi lei vástidan čohkkejuvvo áššehasbálvalussii, ahte guoddaleaddjái ii dárbbas šat vástidit.

Čielggadeami mielde Johtolaga áššehasbálvalanguovddáš ja Lappi EJB-guovddáš leaba geahččalan fidnet guoddaleaddjis dárkilappot sirrejuvvo dieđuid merkemiin váilevašvuodain sihke rávven áššehasa váldit oktavuoda Ohcejoga gildii, mii vástida iežas oasil sámegiela geavaheamis gieldda guovllus. Guoddaleaddji lei manjimužžan báhcán dieđustis jearran gažaldaga, masa vástideapmi lei Lappi EJB-guovddáža áššedovdi árvoštallamis dárbbasmeahtun, go ovddit dieđuin ja vástádusain lei jo boahčan ovdi, maid guoddaleaddji dahje Ohcejoga gieldda galggašii bargat, vai áššis sáhtášii ovdánit.

Árvvoštallan

Hálddahuslága (434/2003) 7 §:s ásahuvvo virgeoapmahačča bálvalanprinsihpas ja bálvaleami áššemioldásašvuodas. Áššiiddikšuma ja ášši gieđahallama virgeoapmahaččas galgá viggat ordnet nu, ahte hálddahasas áššiiddikšu oažžu áššáigullevaččat hálddahusa bálvalusaid ja virgeoapmahaš sáhhtá čađahit barggus boaduslaččat.

Hálddahuslága 8 § mielde virgeoapmahaš galgá doaibmaválddis siste addit áššehasaidasas dárbbu mielde hálddahasášši dikšumii laktáseaddji rávvema sihke vástidit áššiiddikšumii guoski gažaldagaide ja jearaldagaide. Rávven lea nuvttá. Juos ášši ii gula virgeoapmahačča doaibmaváldái, dat ferte viggat láidet áššehasa doaibmaválddalaš virgeoapmahažžii.

Hálddahuslága ovdal máinnašuvvon 8 § ákkastallamiid (HE 72/2002 rb, s. 57-58) mielde njuolggadus hálddahasášši dikšumii laktáseaddji rávvemis albmanahtášii eanáš gáibádusa rávvengeatnegasvuodas meannudeamis. Dát gáibidivččii, ahte virgeoapmahaš addá áššehassii rávvagiid ovdamearkka dihte das, mo ášši bidjat johtui ja maid áššegirjjiid galgá ovdanbuktit ášši johtui bidjamii. Meannudanrávvemii gulašii maiddái dieđuid addin virgedoaimmahaga geavagain, dego meannudanvuogis ja -muttuin. Virgeoapmahaš galgá fuolahit das, ahte áššehasas lea čielga áddejupmi iežas meannudeapmái guoski vuoigatvuodaid geavaheamis. Áššehasa vejolaš boastoáddejumiid meannudeapmái guoski gažaldagain galggašii viggat vuiget. Rávvenis lea dehálaš bidjat fuomášumi ovtaveardásašvuoda ollašuvvamii ja áššehasaid dássebealálaš gieđahallamii. Hálddahasášši dikšumii guoski rávvemii sáhhtá laktásit rievttálaš áššiid lassin duodalaš rávven. Dás sáhhtá leat gažaldat ovdamearkka dihte das, gii ášši dikšu ja goas son lea báikki alde dahje man guhká ášši gieđahallan bistá.

Rávvengeatnegasvuolta guoskkašii lága ákkastallamiid mielde dušše virgeoapmahačča doaibmaváldái gullelaš bargguide. Rávven maiddái gáibidivččii konkrehtalaš rávvema dárbbu. Rávvenma dárbbu ja viiddisvuoda galgá čoavdit juohke dáhpáhusas sierra ášši kvalitehta ja dasa laktáseaddji erenoamáš diliid vuodul. Rávvengeatnegasvuolta dievasmahttojuvvošii virgeoapmahažžii biddjojuvvon almmolaš geatnegasvuodain vástidit áššiiddikšumii guoski gažaldagaide ja jearaldagaide. Áššiiddikšumiin oaivvilduvvošii baicca hálddahasášši dikšumii dárbbalaš doaibmabijuid čađaheapmi, maid duodalaš hálddahasdoaibmamii laktáseaddji áššiiddikšun virgeoapmahaččas. Vástidangeatnegasvuhtii gullelaš gažaldagaid ja jearaldagaid sisdoalus galggašii gáibidit doarvái čielggasvuoda ja áddehahttivuoda. Geavatlaččat vástidangeatnegasvuolta guoskkašii áššálaš ja doarvái sirrejuvvon gažaldagaide ja jearaldagaide. Njuolggadus ii goittotge geatnegahtášii virgeoapmahačča vástidit viiddis ja almmolaš dási jearaldagaide.

Lágalašvuodageavadagas leat vuogáiduvvan vuogi mielde geahččan, ahte buori hálddahussii gullá, ahte virgeoapmahaš vástida ájahalakeahhtá dasa čujuhuvvon ja dan doaibmaváldái gullelaš doarvái dárkilis ja áššálaš jearaldahkii, masa áššehas čielgasit báhcá vuordit vástádusa. Vástidangeatnegasvuohka gáibida dáhpáhusguovdasaš árvoštallama ja ráji geassima dan ektui, goas áššehas lea dárbbášeamen meannudanrávvema dahje dieđu ja goas gažaldat lea eambboge oaivila dahje duhtameahtunvuoda albmabuktimis, ng. áššehasmáhcahagas ja doaibmabidjoevttohusain.

Juos virgeoapmahaš geahččá ahte son lea juo vástidan áššehasa jearran gažaldagaide, leat goittotge geahččan ahte buorre hálddahusvuohkái gullá, ahte áššehasa dieđu merkejuvvo joavdan ja čujuhuvvo ovdamearkka dihte áššis ovdal addojuvvon vástádussii. Dehálaš lea adnon, ahte áššehas ii báze eahpediđolažžan das, leago su ášši vel čielggadan láhkái, áigotgo dihtui vel vástidit vai leago ášši jo gieđahallon lohppii (omd. veahkkevuoigatvuodakánslera 20.9.2021 addin mearrádus [OKV/646/10/2020](#) sihke mu 25.8.2022 addin mearrádus [OKV/467/10/2021](#)).

Ožžojuvvon čielggadeami mielde áššehasbálvalanguovddáš ja EJB-guovddáša áššedovdi leaba geahččan, ahte guoddaleaddji manjmuš dihtui ii leat šat dárbu vástidit. Áššis ožžojuvvon čielggadeami vuodul mus eai leat rievttálaš ákkat gávnnahit, ahte EJB-guovddáš livččii meannudan lága vuostá guođedettiinis vástitkeahtá guoddaleaddji manjmuš jearaldahkii áššis. Buorebut buori hálddahusvuogi livččii goittotge vástidan dat, ahte maiddá dán dihtui livčče vástidan, vaikko oanehaččatge, nu ahte guoddaleaddji ii livččii báhcán eahpediđolažžan das, leago su ovdii buktin ášši ain gieđahallamis virgeoapmahaččas.

Jurddabohtosat ja doaibmabijut

Dan oasil go guoddaleaddji lea árvoštallan EJB-guovddáša meannudeami sámi giellalága čuovvumis johtolatstivrenrusttegiid ásaheamis, mus ii leat guoddaleamis ja áššis ožžon čielggadeamis albmaneadđi áššiid vuodul ágga gávnnahit, ahte EJB-guovddáš livččii meannudan lága vuostá dahje suostan geatnegasvuodaidis. Mus ii mu áššis oažžun čielggadeami ektui leat maiddá ágga gávnnahit, ahte EJB-guovddáš livččii meannudan lága vuostá mearridettiinis leat šat vástitkeahtá guoddaleaddji 14.11.2021 sádden manjmuš dihtui. Mun buvttán goittotge EJB-guovddáša diehtun mu ovdal addin oaivila oktavuodaváldimiidda vástideamis.

Guoddaleapmi ii atte ákka eará doaibmabijuide.

Dát áššegirji lea vuolláičállojuvvon elektrovnnalaččat.

Veahkkevuoigatvuođakánslera sadjásaš

Petri Martikainen

Ovdanbuktiráđđeolmmoš

Outi Kostama